

Handläggare:
Gustav Ohlén

Yttrande över motion 2012:12 av Dag Larsson m.fl. (S) om åtgärder för en trygg och säker ambulanssjukvård

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion av Dag Larsson m.fl. (S) om åtgärder för en trygg och säker ambulanssjukvård. I motionen föreslår Dag Larsson m.fl. (S) att Landstingsfullmäktige uppdrar till Hälso- och sjukvårdsnämnden att snarast utnyttja option för tilläggsbeställning, utreda det långsiktiga behovet av ambulanssjukvård och kräva redogörelse av entreprenörerna för hur nuvarande arbetsmiljöproblem ska åtgärdas. Vidare föreslås att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att i framtida upphandling lägga större tyngd på kvalitet, utforma riktlinjer avseende bemanning och ha tidssatta mål vid prio1-larm. Slutligen föreslås att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att se över samverkan - och ansvarsförhållanden mellan SOS Alarm, ambulansföretagen och landstinget, se över principerna för dirigering av ambulanser samt skärpa uppföljningen av hygien- och smittskyddskrav.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2012-05-23
Motion 2012:12 av Dag Larsson m.fl. (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för akutsjukvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna förvaltningens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Motionen

Dag Larsson m.fl. framhåller i motionen vikten av en trygg och säker ambulanssjukvård för att upprätthålla medborgarnas förtroende. Motionärerna menar att en snabbt ökande befolkning i kombination med höjda krav och förväntningar har ställt ambulanssjukvården inför utmaningar. I motionen framhålls att personalens möjligheter till

nödvändiga uppehåll är begränsade vilket hotar patientsäkerheten. Det framhålls även att det finns brister gällande rengöring och påfyllning av materiel i bilarna. Motionärerna menar att sammantaget är ovanstående indikationer på att antalet ambulanser är för få i länet vilket bland annat är otillfredsställande ur smittskydds - och patientperspektiv.

Dag Larsson m.fl. anser att behovet av ambulanser i länet behöver utredas och att tillgången till driftsäkra reservfordon är begränsad. Vidare framhålls att systemet med gränslös dirigeringskan ledas till att delar av länet kan bli utan täckning av ambulans. Motionärerna menar att dagens upphandlingsstruktur också kan leda till större avstånd mellan SOS Alarm och ambulansleverantörerna och att en grundlig prövning av ansvarsförhållande och samverkansformer bör göras.

Motionärerna framhåller att det är viktigt att befolkningen i länet kan känna sig trygga i förvisning om att ambulansen kommer vid allvarlig sjukdom eller olycka.

Arbetsmiljö

Vid nyligen genomförd uppföljning av bland annat anställningsvillkor uppger samtliga leverantörer att de har kollektivavtal, samt god dialog med sina personalorganisationer.

I samband med avslut och start på en ny avtalsperiod finns en ökad personalrörlighet; vissa personalgrupper byter arbetsgivare för att stanna i sitt geografiska område, medan andra väljer att följa med sin arbetsgivare till ett nytt område. Sammantaget leder det till förhöjd, men fortfarande förhållandevis låg, personalomsättning även vid start av nya avtal.

Raster och måltidsuppehåll är ett personalansvar för leverantören och förhandlas med respektive personalorganisation. Samariten Ambulans AB har från och med februari 2012 infört rast på högbelastade bilar och har avlösarbilar i dessa områden.

Kapacitet

Ambulanssjukvården har under 2011 förstärkts med tre nya ambulanser och från och med februari 2012 har verksamheten utökats med ytterligare en ambulans. Drifttiden har ytterligare utökats på fem ambulanser. De tidigare två akutbilarna är nu dygnsambulanser med anestesikompetens vilket innebär att de nu även kan transportera patienter. Totalt finns 61 ambulanser i länet och en ambulans för så kallade utomlänsuppdrag. Därutöver finns en intensivvårdsambulans som från och med februari 2012 har bemanning dygnet runt.

Patienter med behov av syrgas får från och med mars 2012 sin transport via liggande persontransport vilket också avlastar ambulanssjukvården.

Stockholms Prehospitala Center (SPC) och SOS Alarm har i dagsläget uppdraget att genomlysna och utvärdera den volymökning av antal uppdrag med 13 % som skedde mellan 2010 och 2011.

Väntetid

Olika leverantörer ansvarar för olika delar i vårdkedjan. Respektive leverantör ansvarar för sin del och har därigenom möjlighet att påverka sina ställtider. Inriktningen i nuvarande avtal är att följa respektive del i vårdkedjan, allt för att därmed minska patientens totala väntetid. Kravet på startintervall är det samma som i tidigare avtal och vite kommer att utdömas vid för långa inställelsetider.

För att identifiera samtliga tidsperioder i vårdkedjan, och hur de kan förkortas ytterligare, har Stockholms Prehospitala Center (SPC) uppdrag att, tillsammans med alla aktörer inom prehospitala vården och akutsjukhusen, driva tillgänglighetsprojekt för att ytterligare minska väntetider inom länets ambulanssjukvård.

Driftsäkerhet

Leverantörerna ansvarar för sin verksamhet innefattande det medicinska innehållet, personal, fordon, utrustning, lokaler m.m. I ansvaret ingår att det finns tillräckligt med personal för att bemanna ambulanserna och att det finns reservfordon och utrustning för att klara avtalet. Antalet avställda bilar följs upp månatligen. De sista åren har avställd tid för ambulansleverantörer uppgått till ca 0,5 till 1,0 % av drifttiden vilket bedömts som rimligt utifrån behov av sanering och liknande. Förvaltningen kan inte se ett ökat bortfall på grund av dålig driftsäkerhet hos fordon.

Gränslös dirigering

Nyttjandegrad på ambulanser i de tyngst belastade områdena (innerstad), var i mars månad 86 % av drifttiden. Motsvarande belastning i vissa ytterområdena var 26 %. Vid de tillfällen då ambulanser i ytterområden får långa uppdrag, dirigerar SOS Alarm om en eller flera ambulanser från andra områden till beredskap i det aktuella området. Gränslös dirigering utökar därmed möjligheten till att täcka upp i ytterområden jämfört med fasta distrikt för respektive ambulans.

Det stora antalet enheter möjliggör en hög flexibilitet så att vid bland annat hög belastning kan ambulanser med lägre prioriterade uppdrag dirigeras om till mer högprioriterade uppdrag. Dirigering från SOS Alarm anpassas efter rådande omständighet och aktuell trafiksituation. SOS Alarm har även tillåtelse att i samråd med jourhavande tjänsteman kalla in extra kapacitet vid behov.

Hygienrutiner

Samtliga leverantörer har skriftliga hygienrutiner som personalen ska följa. Vid behov av sanering har all personal möjlighet att meddela till SOS Alarm om att ambulansen ska tas ur drift för sanering av kläder och fordon. Först efter att personalen meddelat att sanering är klart kan ambulansen tilldelas nya uppdrag.

Samverkan

I och med nya avtal från 1 februari 2012 har förvaltningen stärkt kraven på samverkan mellan beställare, ambulansföretag och SOS Alarm. Leverantörernas ambulansläkare ska delta i gemensamt arbete under ledning av ambulanssjukvårdens chefläkare med minst tio timmar per vecka. Uppföljning av medicinska avvikelser och arbete med patientsäkerhetsfrågor ingår som en del i det arbetet. Utökad samverkan kommer innebära en samlad uppföljning och samverkan inom ambulanssjukvården på ett mer strukturerat sätt än i tidigare avtal.

Förvaltningen har vidare en tät och bra kontakt med SOS Alarm, där uppföljning samt följsamhet mot avtal följs rutinmässigt.

Uppföljning

Förvaltningen följer verksamheten löpande och arbetar aktivt för att säkerställa kontinuitet, kvalitet och behov i länets ambulanssjukvård. I avtalen med ambulanssjukvården finns tydliga krav, bra verktyg för löpande uppföljning och tydliga sanktioner vid brister.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Kitty Kook Wennberg
Avdelningschef

MOTION
2012-05-08

2012-12
Rotel II

Motion av Dag Larsson (S) m.fl. om åtgärder för en trygg och säker ambulanssjukvård

En välfungerande sjukvård är en av samhällets viktigaste grundfundament. Det bygger på ett ömsesidigt förtroende mellan medborgarna och sjukvården om att rätt patient ska få rätt vård i tid. Men också att den vård man får håller högsta kvalitet och sätter patientens behov först.

En nödvändig förutsättning för detta är att vi har en trygg och säker ambulanssjukvård när vi blir akut sjuka eller skadade. Men också att den personal som arbetar inom ambulansverksamheten ges rätt förutsättningar för att kunna prestera sitt allra yttersta när det verkligen gäller. Mycket pekar nu på att dessa förutsättningar radikalt har försämrats.

Den snabbt växande befolkningen i kombination med allt högre ställda krav och förväntningar från befolkningen, har ställt ambulanssjukvården inför stora utmaningar. Trycket på ambulanserna har ökat och möjligheterna för personalen att göra måltidsuppehåll, toalettbesök eller ta rast under arbetspassen är mycket begränsade. Under sådana arbetsförhållanden hotas det patientsäkra omhändertagandet.

Det finns även stora brister gällande rengöring och påfyllning av material i bilarna. Vi menar att det är en tydlig indikation på att antalet ambulansbilar är för få när personalen i byts av inne på en akutmottagning och där fordonet inte kommer in till stationen på tre dygn. Ur smittskydds- och patientsäkerhetsperspektiv är det helt otillfredsställande då en ambulans kan åka från ett uppdrag med exempelvis en patient med kräksjuka till en transport av en nyförlöst kvinna med barn utan att fordonet hinner rengöras så grundligt som det borde.

Vi Socialdemokrater menar att frågan om antalet ambulansenheter i länet behöver utredas. En jämförelse med de andra storstadslänen i landet visar att det i Stockholms län går en ambulans per 34 000 invånare, medan det för Skåne är 23 000 invånare per ambulans respektive 19 000 invånare per ambulans i Västra Götaland. Delvis förklaras detta i skillnad i yta och befolkningstäthet, men det är tveksamt om det verkligen är den enda förklaringen.

Uppgifter förekommer idag m att det regelbundet råder stora skillnader hos ambulansentreprenörerna vad gäller tillgång på reservfordon samt skick och

driftssäkerhet i fordonsparken. För att undvika att så är fallet krävs en skärpt uppföljning från Hälso- och sjukvårdsnämnden som beställare.

Inom Stockholms läns landsting tillämpas idag principen om gränslös dirigering. När den gränslösa dirigeringen möter Stockholms mycket besvärliga och komplicerade trafiksituation påverkar det såväl tillgänglighet som framkörningstider till patienten. Det finns tillfällen då delar av länet kan stå utan täckning av ambulans för att inga andra bilar finns tillgängliga. Vi menar att det finns anledning att se över modellen med gränslös dirigering för att säkerställa att alla länsinvånare alltid ges en god och säker tillgång till ambulans utan onödiga väntetider.

Vidare riskerar den upphandlingsstruktur som finns idag medföra ett avstånd mellan de två utförardelarna; SOS Alarm och ambulansföretagen. Resultatet blir att de problem som finns ständigt tycks bli någon annans ansvar. Detta borde föranleda en grundlig prövning av rådande ansvarsförhållanden och samverkansformer.

Det är viktigt att befolkningen i Stockholms län kan känna sig trygg i förvisningen om att ambulansen kommer om du drabbas av en allvarlig sjukdom eller olycka. Vi menar också att den personal som tar hand om patienten i hemmet eller på olycksplatsen måste ges de absolut bästa förutsättningarna till att göra sitt jobb.

Med anledning av ovanstående föreslår vi landstingsfullmäktige besluta

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att snarast utnyttja den option som finns i gällande ambulansavtal för att göra en tilläggsbeställning om utökat antal ambulansfordon

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att utreda det långsiktiga behovet av ambulansfordon i jämförelse med andra delar av landet samt med beaktande av befolkningsprognoserna om fortsatt stark tillväxt i vårt län

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden omedelbart måste kräva en redogörelse av entreprenörerna för hur nuvarande arbetsmiljöproblemen ska åtgärdas så att personalen ges erforderliga raster

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att i framtida upphandlingar av ambulanssjukvården lägga betydligt större tyngd på kvalitet än i den senaste upphandlingen

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att utforma framtida upphandlingar av ambulanssjukvården så att riktlinjer avseende bemanning ställs i avtalen

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att utforma framtida upphandlingar av ambulanssjukvården så att tidssatta mål ställs om när ambulans ska vara på plats vid prio1-larm

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att Hälso- och sjukvårdsnämnden se över samverkans- och ansvarsförhållandena mellan de tre aktörerna: SOS Alarm, ambulansföretagen och landstinget

att uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att se över principerna för dirigering av ambulanser för att säkra tillgången utan onödiga väntetider

att Hälso- och sjukvårdsnämnden skall skärpa sin uppföljning genom att kontrollera att hygien- och smittskyddskrav alltid upprätthåller en acceptabel standard hos anlitade leverantörer av ambulanssjukvård.

Stockholm den 8 maj 2012

Dag Larsson

Johan Sjölander

Anna Kettner